

Valkohäntäpeurakanta talvella 2018 - 2019

Tuomas Kukko ja Jyrki Pusenius

Suomen valkohäntäpeurakanta talvella 2018–2019 oli noin 111500 yksilöä (95 % luottamusväli 106500 – 117000) yksilöä. Kannan kasvu hidastui hieman. Arvion mukaan kanta kasvoi edellisvuodesta noin 7 %.

Suomen valkohäntäpeurakannan koko arvioitiin bayesilaiseen tilastotieteeseen perustuvan populaatiomallin avulla ottaen huomioon vasatuotto, vuotuinen saalis, sen ikä- ja sukupuolijakauma sekä peurakolareista ja suupedoista johtuva poistuma. Koska valkohäntäpeurasta on niukasti seurantatietoa, käytettiin vasatuoton arvioinnissa asiantuntija - arvioita, kirjallisuutta sekä metsästäjien Satakunnassa vuosina 1999 – 2009 keräämää valkohäntäpeuraa koskevaa havainto-aineistoa. Kolareista aiheutuvaa poistumaa arvioitaessa hyödynnettiin valkohäntäpeuran osuutta peurakolareista alueilta, joilla valkohäntäpeura - ja metsäauriskolareiden lukumäärät tunnetaan. Petojen aiheuttamaa poistumaa arvioitiin ilveksen saalistuksesta ja ilveskannan dynamiikasta saadun tiedon avulla.

Kannan koon vaihtelua ehdollistettiin laskentamallissa metsästäjien ilmoittamien metsästyksen jälkeen jäävien kantojen koon vaihteluun perustuen. Vuoden 2015 syksyyn asti on tilastoitu "peurakolareiden" lukumäärä, jossa on ollut mukana valkohäntäpeuran levinneisyysalueella myös metsäauriskolarit. Tässä kanta-arviossa hyödynnettävää valkohäntäpeurakolarien aikasarjaa on tarkennettu suurriistavirka-apu-verkoston vuosien 2016–2018 aikana tuottaman lajikohtaisen kolaritilaston avulla. Metsästäjien ilmoittamat jahdin jälkeen jäävän kannan arviot antavat arvokasta tietoa kannan koosta ja sen muutoksista. Kuitenkin näyttää siltä, että nämä arviot eivät riitä tuottamaan toteutunutta saalista ja petojen ja liikenteen aiheuttamaa poistumaa eli ovat aliarvioita (Orava 2009).

Suomen valkohäntäpeurakanta talvella 2018–2019 oli noin 111500 yksilöä (95 % luottamusväli 106500 – 117000) yksilöä. Kanta kasvoi edellisvuodesta 7,4 % (kuva 1). Kannan tuotto prosentiksi arvioitiin 65,6 % (95 % luottamusväli 63,4 – 67,6 %). Aikuisikannan sukupuolisuhteeksi arvioitiin 1,29 naarasta urosta kohden (95 % luottamusväli 1,24 – 1,34). Arvion mukaan muu kuin metsästyspoistuma vie koko maan jäävästä kannasta vuosittain keskimäärin noin 6,7 % (alimmillaan noin 5,2 % ja korkeimmillaan noin 9,4 %) ennen seuraavaa jahtikautta. Yhdistämällä edellä luetellut kannan koon ja rakenteen tunnusluvut epävarmuuksineen voidaan päätellä, että kannan ennallaan pitämiseksi vaadittava saalismäärä tulevalla metsästyskaudella on koko maan tasolla keskimäärin noin 63000 (95 % luottamusväli 53000 – 73500) yksilöä.

Tuloksiin sisältyy epävarmuutta erityisesti vasatuoton ja petojen ja liikenteen aiheuttaman kuolleisuuden arvioinnin johdosta. Tuottavuutta koskeva mallin arvio on hyvin lähellä kirjallisuudesta saatuja (Piiroinen 2015, Hermansson 2000) lukuja. Koko maan valkohäntäpeurakannan laskennallinen kuolleisuus voi olla arvioitu liian matalaksi tai korkeaksi. Jos kuolleisuus on todellisuudessa voimakkaampaa, täytyy kannan koon olla nyt arvioitua suurempi, ja päinvastoin. Kanta-arvion epävarmuudet on tulkittava kannanhoidossa ja erityisesti tulevan jahtikauden suunnittelussa niin, että metsästyskauden 2019 koko maan valkohäntäpeurasaaliin ollessa noin

63000 yksilöä, kanta pysyy todennäköisesti lähes ennallaan. Kannan leikkaamiseksi suurella todennäköisyydellä olisi tavoiteltava noin 70000 yksilön saalismäärää (kuva 2).

Koko Suomelle laskettu kanta allokoitiin riistanhoitoyhdistyksiin niiden alueilla metsästäneiden seurueiden ilmoittamien jäävien kantojen suhteessa. Saadut luvut muutettiin tiheyksiksi (yksilöä / 1000 ha). Riistanhoitoyhdistyksille allokoitujen peuratiheydet tasoitettiin karttapinnaksi, jonka vaihtelua esitetään kuvassa 3. Suurimmat tiheydet (laajalti yli 50 valkohäntäpeuraa / 1000 ha, ja paikoitellen jopa yli 80 valkohäntäpeuraa / 1000 ha) oli Satakunnan, Pohjois- ja Etelä-Hämeen ja Varsinais-Suomen riistakeskusten raja-alueella. Tiheys oli korkea myös Uudenmaan riistakeskuksen rannikon länsiosissa (laajalti yli 30 yksilöä / 1000 ha). Mainittujen riistakeskusten keskimääräinen valkohäntäpeuratiheys oli 19,3 peuraa / 1000 ha. Rannikko-Pohjanmaan riistakeskuksen alueella valkohäntäpeuratiheys oli noin 6,8 yksilöä tuhannella hehtaarilla. Tämän alueen koillispuolella kannan tiheydet ovat pääosin melko pieniä (alle 3 yksilöä / 1000 ha) (kuva 3).

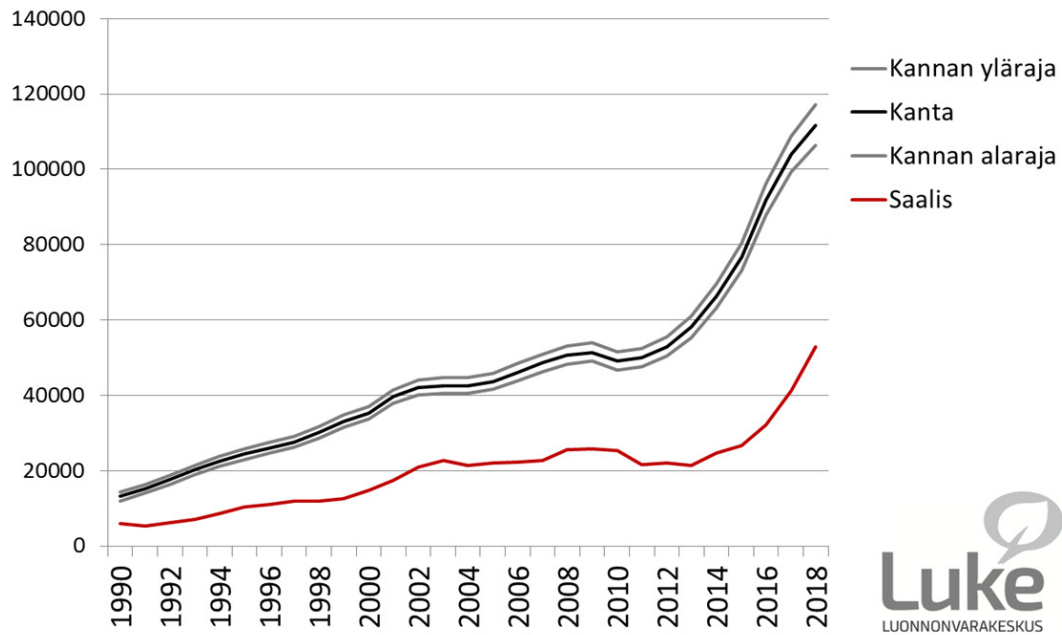
Riistakeskuksen alueittain tarkasteltuna kannan arvioidaan kasvaneen merkittävimmin Etelä-Hämeessä (14 %), Varsinais-Suomessa (12 %) ja Pohjanmaalla (12 %). Harvemman kannan alueista Etelä-Savon kanta pieneni (-20 %) ja Pohjois-Savon kanta kasvoi (27 %). Yleisestä kasvutrendistä huolimatta, paikallisia peuratihentymiä on onnistuttu harventamaan esimerkiksi Lempäälän, Loimaan, Marttilan, Pohjan, Porvoon, Sastamalan, Turunmaan saariston, Ulvilan ja Urjalan alueilla.

Kirjallisuus

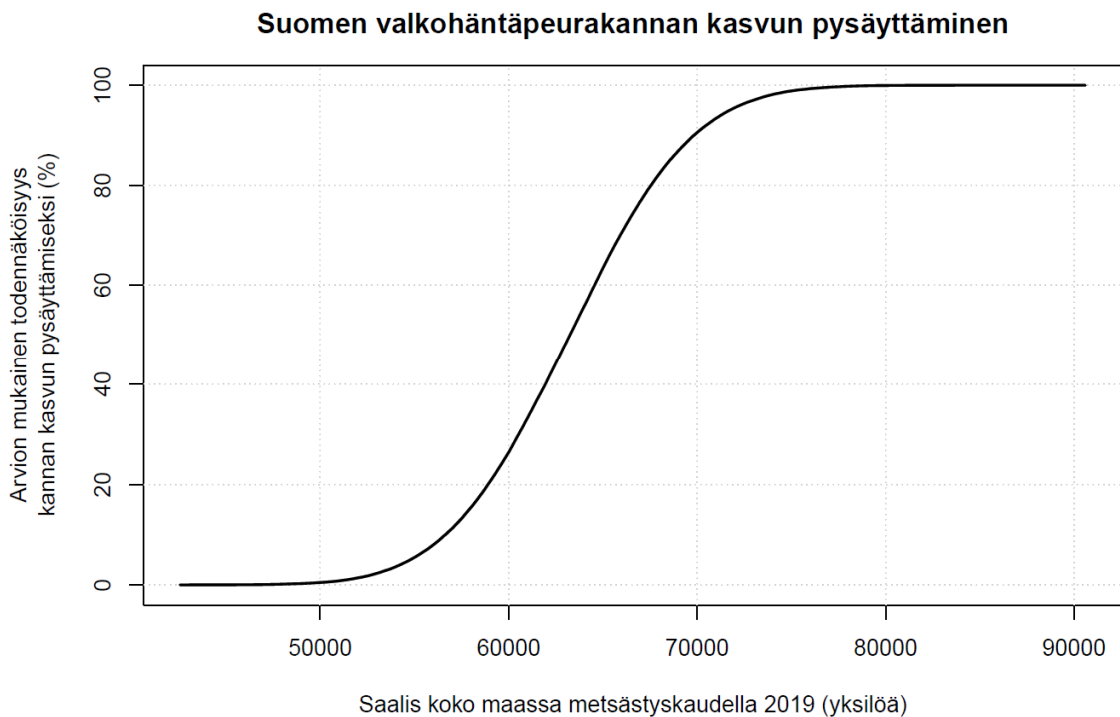
Hermansson, Jörgen 2000. Metsäkauris ja muut hirvieläimemme. - Teoksessa: Metsäkauris - uusi tulokas, sivut 44 - 53. Metsästäjäin Keskusjärjestö, Gummerus, Saarijärvi.

Orava, Reijo 2009. Valkohäntäpeurakantamme noin 40000 yksilöä. - Metsästäjä 5.

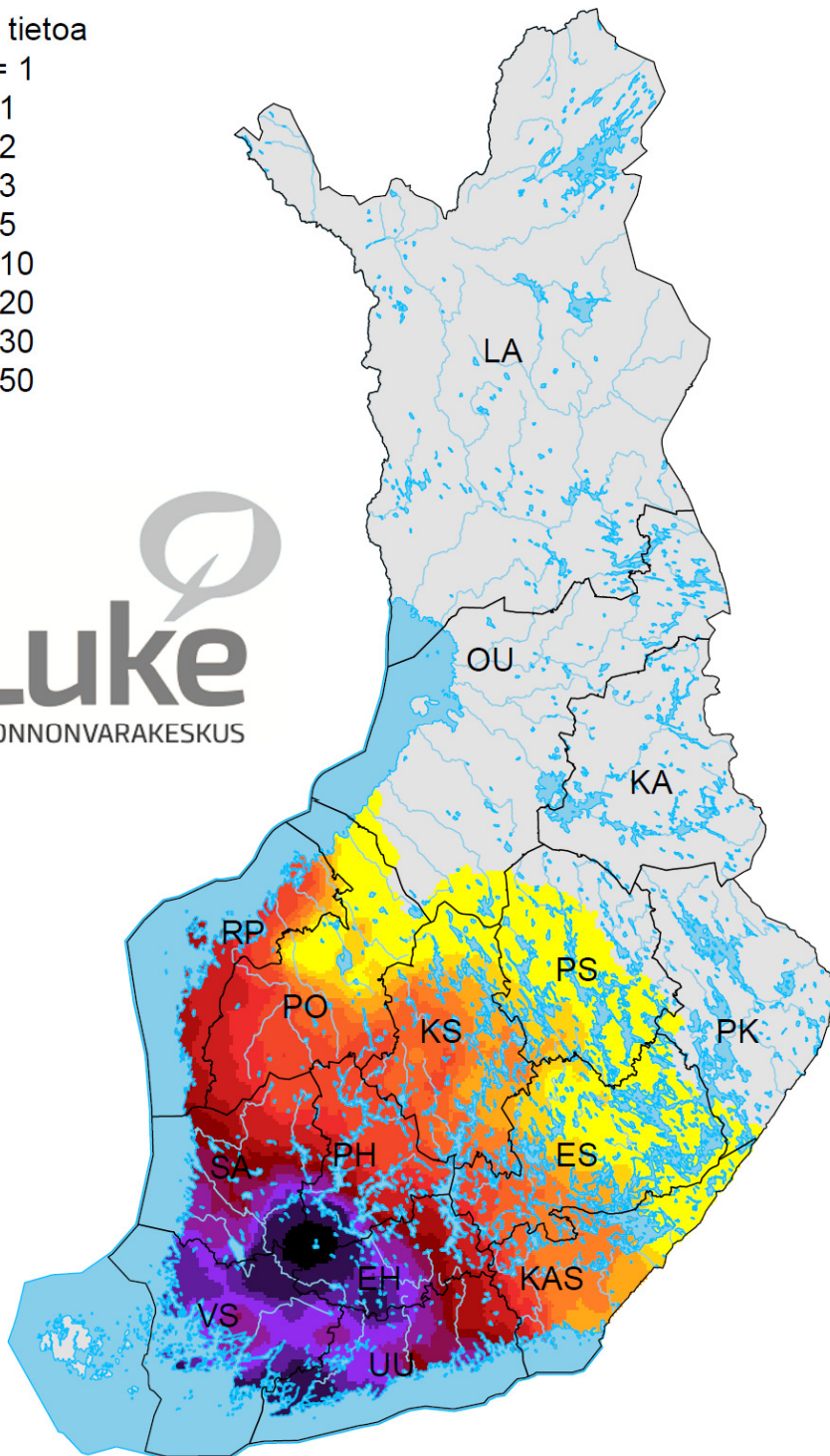
Piiroinen, Antti 2015. Uudenmaan valkohäntäpeurasuunnitelma. 25p. <http://riista.fi/wp-content/uploads/2016/11/Uudenmaan-vhp-suunnitelma.pdf>.

Kuva 1. Valkohäntäpeuran talvikannan koko sekä saalis Suomessa vuosina 1990 - 2018.

Kuva 2. Tulevan metsästyskauden saalismäärän (vaaka-akseli) vaikutus koko maan valkohäntäpeurakannan kehitykseen. Pystyakselilla on annettu kunkin saalismäärän mukaan arvioitu todennäköisyys sille, että metsästyskauden 2019 jälkeen jäävä kanta olisi pienempi tai yhtä suuri kuin metsästyskauden 2018 jälkeen jäänyt kanta.

Kuva 3. Valkohäntäpeuran talvikannan tiheyden vaihtelu (valkohäntäpeuroja / 1000 ha) Suomessa talvella 2018 – 2019. Tiheyspinta on laskettu riistanhoitoyhdistyksille allokoituista peuratiheyksistä.